

زمینه های افزایش امنیت سرمایه گذاری و تأثیر آن بر رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

فرهاد رهبر^۱

فرشید مظفری خامنه^۲

چکیده

در این مقاله تلاش شده است تا ضمن تبیین عوامل ضعف امنیت سرمایه گذاری، تأثیر امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز مورد بررسی قرار گرفته و متغیرهایی که بر امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران تأثیر دارند شناسایی و استخراج گردد، در این راستا متغیرهای مورد نظر سازمان های بین المللی برآورد کنندگان ریسک سرمایه گذاری در جهت رتبه بندی کشورها بررسی و با شرایط داخل کشور تطبیق داده شده و سپس مدل های اقتصادسنجی رشد اقتصادی با استفاده از متغیرهای اثر گذار بر رشد اقتصادی مانند امنیت سرمایه گذاری (IS)، در کنار عوامل تولید سنتی نیروی کار (L)، سرمایه گذاری (K) مورد برازش قرار گرفته و مدل متفاوتی از رشد اقتصادی ارائه گردید. نتایج حاصله با تئوری های اقتصادی سازگار بوده و از معنی داری آماری برخوردار می باشد. به طور خلاصه نتایج نشان می دهد متغیر امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی تأثیر مثبت و معنی داری دارد. در ادامه نیز با توجه به یافته های پژوهش سیاست های پیشنهادی در خصوص فراهم شدن زمینه های رشد امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران ارائه گردیده است.

کلیدواژه

سرمایه گذاری، امنیت سرمایه گذاری، رشد اقتصادی

□ مقدمه

سرمایه نقش مهمی در افزایش رشد و توسعه اقتصادی ایفا می نماید زیرا این توانایی را دارد که در ترکیب بهینه با نیروی کار و فناوری بخش تولید را به حرکت در آورده با رونق تجارت زمینه های بهبود سطح زندگی افراد و رشد اقتصادی را فراهم آورد. فقدان سرمایه یکی از علل اصلی گرفتار شدن بسیاری از کشورها در دور باطل فقر و توسعه نیافتگی شناخته شده و علاوه بر آن که بیکاری گسترده ای را به دنبال دارد، موجب عقب ماندگی سطح تولید ملی شده و نهایتاً به فقر اقتصادی می انجامد.

کشور ایران در دو قرن اخیر از کمبود سرمایه گذاری و تولید رنج برده است و این اتفاق در حالی رخ می دهد که یکی از اهداف اولویت دار برنامه های پنج ساله اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور که اثر مستقیم بر سایر بخش های دیگر اقتصادی دارد رشد حجم سرمایه گذاری های جدید توسط بخش خصوصی می باشد که عدم دستیابی به آن هدف اشتغال، صادرات غیر نفتی، افزایش درآمد ملی و کاهش تورم و به تبع آن تقویت پول ملی برای بالا بردن قدرت خرید مردم و ایجاد رفاه ملی را با شکست روبرو می سازد. شواهد نشان می دهد که سرمایه گذاران ایرانی داخل کشور را بستر مناسبی برای به کار انداختن سرمایه های خود تشخیص نداده و فرصت های دیگر را بر سرمایه گذاری در داخل مقدم داشته اند.

علت این امر چه می تواند باشد؟ شاید بتوان گفت که سرمایه گذار هنگام اخذ تصمیم برای سرمایه گذاری به دو اطمینان نیاز دارد:

الف: اطمینان از سودآوری

ب: اطمینان از عدم تعرض سیاسی، نظامی، حقوقی، فرهنگی و... به سرمایه او
در اینجا می توان این سؤال را مطرح کرد که جمهوری اسلامی ایران تا چه میزان می تواند این دو اطمینان را در سرمایه گذاری ایجاد نماید؟

مقام معظم رهبری در بیاناتی که در تاریخ 1382/4/2 در جمع صنعتگران کشور داشتند فرمودند "اگر ما نتوانیم سرمایه های داخل کشور را جذب قطب صنعتی و وادار به سرمایه گذاری کنیم، معلوم نیست بتوانیم اوضاع و فضای کشور را در چشم سرمایه گذار خارجی آن چنان آرایش بدهیم که او بیاید و سرمایه گذاری

کند. سرمایه گذار خارجی اول باید ببیند که سرمایه گذار و سرمایه دار داخلی ریسک و اعتماد می کند، وارد می شود و با اطمینان خاطر سرمایه گذاری می کند و سود می برد. در واقع خود این کار تشویق کننده سرمایه گذار خارجی هم هست. بنابراین همه مسئولند، من می خواهم تأکید کنم که باید همه بخش های کشور در این زمینه احساس مسئولیت کنند."

□ بیان مسئله

مقایسه روند تاریخی نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی (I/GDP) در ایران در مقایسه با کشورهای مختلف نشان دهنده این واقعیت است که این نسبت در کشور هیچ گاه به حد قابل قبولی نرسیده است. آمار نشان می دهد که با احتساب قیمت های جاری در هفتاد سال اخیر به طور میانگین تنها حدود بیست درصد از تولید ناخالص داخلی واقعی کشور به سرمایه گذاری اختصاص یافته است. [1: 111]

از سوی دیگر کنکاش در مقالات ارائه شده در خصوص امنیت سرمایه گذاری نیز عمدتاً بیانگر تلاش کارشناسان در جهت تبیین جایگاه و نقش امنیت سرمایه گذاری در اقتصاد کشور از دیدگاه های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و قضایی می باشد و کمتر به علل افزایش و یا کاهش آن پرداخته شده است. در حالی که نکته اساسی شناخت و بررسی عواملی است که بر امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران مؤثر می باشند، زیرا شناخت این عوامل می تواند زمینه ساز اتخاذ سیاست هایی در جهت افزایش آن در کشور گردد.

□ ضرورت انجام تحقیق

مقام معظم رهبری می فرمایند: "ما اصل مقوله سرمایه گذاری و اهمیت آن و تفکر تولید ثروت به دست سرمایه دار داخلی را مثبت می دانیم و آن را کاملاً تأیید می کنیم چون این کار به پیشرفت، اعتلای اقتصادی و تولید اشتغال در کشور کمک می کند."

در حال حاضر یکی از مهم ترین دغدغه های مسئولین کشور بیکاری است که متأسفانه سالانه به درصد رشد بیکاری در کشور به ویژه در میان اقشار تحصیل کرده

افزوده می شود به طوری که مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۵ نرخ بیکاری را ۱۲،۱ درصد اعلام می کند.

از سوی دیگر ایجاد اشتغال مستلزم رشد و توسعه اقتصادی است که از طریق سرمایه گذاری مؤثر قابل انجام می باشد.

بنابراین اگر بتوان موانع سرمایه گذاری و محدودیت های آن را در جمهوری اسلامی ایران شناسایی و با ارائه راهبردهای کارشناسی شده و مناسب موجبات کاهش ریسک سرمایه گذاری و در نتیجه افزایش امنیت آن فراهم گردد، کمک قابل توجهی به رشد و توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال در کشور می شود.

□ اهداف تحقیق

الف: شناسایی و ارائه زمینه های افزایش امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران

ب: یافتن روشی در خصوص کمی کردن شاخص امنیت سرمایه گذاری و سنجش میزان تأثیر آن بر رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با ارائه مدل.

□ سوالات تحقیق

الف: متغیرهای امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران کدامند؟
 ب: فرایند و میزان تأثیرگذاری امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران چیست؟

□ فرضیه تحقیق

امنیت سرمایه گذاری عامل مؤثری بر رشد اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران است.

□ روش تحقیق

روش تحقیق به صورت زمینه ای و موردی با گردآوری اطلاعات و مطالعات تطبیقی خواهد بود.

تلاش خواهد شد تا با استفاده از منابع داخلی و خارجی موضوع امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار گیرد.

□ روش گردآوری اطلاعات

- از روش‌های زیر در جهت گردآوری اطلاعات استفاده شده است:
- الف- مصاحبه با نخبگان و مدیران اقتصادی کشور در بخش دولتی و صاحبان صنایع در بخش خصوصی به تعداد محدود
 - ب- مراجعه به کتابخانه‌های کشور
 - ج- جستجو در شبکه اینترنت
 - د- اسناد و مدارک

□ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از آزمون‌های آماری و نرم افزارهای رایانه‌ای *excel*، *spss* و نرم افزار اقتصادی *Eviews* استفاده می‌شود.

□ پیشینه مطالعات داخل و خارج

۱- امنیت سرمایه‌گذاری
امنیت سرمایه‌گذاری به وضعیتی گفته می‌شود که سرمایه‌گذار اطمینان داشته باشد که سود و اصل سرمایه او در مقابل عوامل برون‌زا (عواملی که تحت کنترل او نیست) ایمن باشد و نیز از ارزش آن کاسته نشود.
عواملی را که تحت کنترل سرمایه‌گذار نیست، می‌توان به صورت ذیل طبقه‌بندی نمود:

- _ سطح عمومی قیمت‌ها
 - _ سیستم مالیاتی
 - _ مدیریت دولتی (مدیریت سیاسی و اقتصادی دولت و وضعیت انحصارات و تشکیلات اداری دولت)
 - _ سیستم پولی، سیستم ارزی، سیستم مالی، سیستم تجارت خارجی، سیستم مناطق آزاد تجاری _ قوانین کار _ بیمه بیکاری _ تأمین اجتماعی و ...
- هر سرمایه‌گذاری دارای خطر (ریسک) است اما درجهٔ ریسک در سرمایه‌گذاری‌های مختلف متفاوت می‌باشد. در صورتی که سیستم اقتصادی به صورت صحیح و منطقی طراحی شود ریسک سرمایه‌گذاری کمتر می‌شود. که در این صورت ریسک

کمر به عوامل برون‌زا تعلق یافته و ریسک بیشتر متوجه عوامل درون‌زا (روش سرمایه‌گذاری) می‌گردد. [5 : 2]

با توجه به این که امنیت، مفهوم قالب‌بندی شده و مشخصی نیست که بتوان آن را مستقیماً مشاهده و اندازه‌گیری نمود. بنابراین تحقیقات در این زمینه بیشتر جنبه ذهنی دارند تا عینی. برخی تحقیقات تماماً ذهنی هستند.

در ادبیات مربوط، داده‌های این پژوهش‌ها تحت عنوان داده‌های برآوردی شناخته می‌شوند و به طور کلی مستند به ذهن ارزیابی‌کنندگان هستند. تحقیق انجام شده توسط «برونتی ۲»، «کیسانکو ۳» و «ودر ۴» از این نوع است. [67 : 3] دسته دیگری از تحقیقات انجام شده برای اندازه‌گیری امنیت سرمایه‌گذاری مبتنی بر مشاهدات عینی اقتصادی همچون نرخ رشد اقتصادی (gdp)، نرخ تورم، نرخ بیکاری، تراز پرداخت‌ها و... است و داده‌های این پژوهش‌ها تحت عنوان داده‌های سخت ۵ شناخته می‌شود و طبق قاعده مستقل از باورهای ذهنی محققان یا سرمایه‌گذاران می‌باشند. «هلن پویرسون» ۶، در مقاله‌ای با عنوان «امنیت اقتصادی، سرمایه‌گذاری خصوصی و رشد در کشورهای در حال توسعه»، در یک مطالعه گسترده با در نظر گرفتن دوازده متغیر نهادی غیر اقتصادی، به تأثیر پذیری شدید سرمایه‌گذاری خصوصی و رشد از عامل مخاطره سلب مالکیت تأکید می‌کند. وی با بهره‌گیری از متغیرهایی همچون ثبات رهبری سیاسی، خطر بروز جنگ داخلی، چگونگی دیوان سالاری، بی‌اعتنایی به قراردادها به وسیله دولت و خطر سلب مالکیت، که حاصل جمع آنها را «شاخص امنیت اقتصادی» نامیده است، نقش تعیین‌کننده متغیرهای غیر اقتصادی را در عملکرد سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی نشان داده است. [8 : 7]

در نتیجه بخش قابل توجهی از تحقیقات مرتبط با امنیت سرمایه‌گذاری از هر دو نوع داده بهره گرفته‌اند و می‌توان آنها را از تحقیقات تلفیقی ۷ نامید. تقریباً همه

1. Survey Data
2. Brunetti
3. Kisunko
4. Weder
5. Hard Data
6. Poirson, Helen
7. Objective _ Subjective.

مؤسسات بین‌المللی و شرکت‌های بیمه برای تعیین ریسک سرمایه‌گذاری در کشورهای مختلف از روش تلفیقی استفاده می‌کنند. [116: 1] در این مؤسسات معمولاً گروهی از متخصصان بر اساس داده‌های عینی و ذهنی مربوط به هر کشور، ریسک سرمایه‌گذاری در آن کشور را بر اساس اجماع یا اکثریت آرای خبرگان¹ تعیین می‌کنند.

مطالعه در پژوهش‌ها و روش‌های برآورد ریسک سرمایه‌گذاری، دلیل روشنی بر این واقعیت است که ریسک سرمایه‌گذاری - و نیز امنیت سرمایه‌گذاری - به طور مستقیم قابل مشاهده و اندازه‌گیری نیست و برای برآورد آن لازم است، از شاخص‌ها و جانشین‌های^۲ عینی و ذهنی مناسب کمک گرفت.

بارو^۳ نیز در پژوهشی ثابت کرده است که متوسط نرخ رشد اقتصادی، همبستگی مثبت با ثبات سیاسی دارد که این امر را می‌توان ناشی از احترام نهادن به حقوق مالکیت در این جوامع دانست. [3: 11]

از سوی دیگر از نگاه سرمایه‌گذاران بین‌المللی، امنیت سرمایه‌گذاری زمانی در ایران وجود خواهد داشت که مؤسسات برآورد‌کننده ریسک، ایران را «امن» اعلام کنند؛ و مؤسسات مزبور، زمانی حضور امنیت در جمهوری اسلامی ایران را تأیید خواهند کرد، که عناصری که به‌زعم آنها موجب ناامنی در اقتصاد ایران شده است از میان برود. بنابراین، مطالعه دقیق و موشکافانه گزارش‌هایی که مؤسسات برآورد‌کننده ریسک در سال‌های اخیر در مورد جمهوری اسلامی ایران منتشر ساخته‌اند و شناسایی عناصر و عوامل ناامن‌کننده محیط کسب و کار و سرمایه‌گذاری، مسیر حرکت آتی ما را، جهت دستیابی به روش‌های افزایش امنیت سرمایه‌گذاری روشن خواهد کرد. [1: 151]

مؤسسه پی آر اس 4 یکی از این نوع مؤسسات است که نتایج یافته‌های خود را درخصوص رتبه‌بندی کشورها از نقطه نظر ریسک سرمایه‌گذاری به صورت سالیانه تحت عنوان آی سی آر جی 5 منتشر می‌کند. در بخشی از این پژوهش از یافته

1.Pool of experts.

2.proxy

3.Barro

4.Political Risk Service (PRS)

5.International Country Risk Guide (ICRG)

های این مؤسسه در یک دوره بیست ساله برای جمهوری اسلامی ایران استفاده شده است.

۲- علل ضعف امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران
با مروری بر پژوهش های انجام شده و مطالعه گسترده ای که در خصوص علل ضعف امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران انجام گرفت و شاخص هایی که مد نظر مؤسسات بین المللی برآوردکنندگان ریسک می باشد به صورت زیر در چهارچوب حوزه های چهارگانه قدرت طبقه بندی نمود.

الف- عوامل اقتصادی

۱. ساختار اقتصاد دولتی عمدتاً زمینه را برای رانت گرایی، سیاست های حمایتی تبعیض آمیز و سیاسی شدن مدیریت اقتصادی، حاکم بودن تفکر و شیوه مدیریت اداری و دستوری بر بنگاه های اقتصادی و در نتیجه تخصیص نامناسب منابع اقتصادی در کشور را فراهم می کند.
۲. عدم تعریف روشن جایگاه بنگاه های اقتصادی در کشور که این امر منجر به اعطای امتیازات انحصاری، پرداخت ناعادلانه حقوق و دستمزد و عدم کنترل قیمت می گردد. [4 : 12]
۳. وجود بازارهای ناقص مالی، پولی و بانکی.
۴. تأثیر گذاری نوسانات قیمت نفت.
۵. تورم مزمن و نگرانی های مربوط به رشد عرضه پول.
۶. کسری بودجه به همراه وضعیت نامطلوب تراز پرداخت ها و ذخایر ارزی که منجر به کند شدن رشد اقتصادی می شود. [5 : 6]
۷. افزایش بدهی های خارجی.
۸. بزرگ و پرهزینه بودن دولت.
۹. نظام مالیاتی ناکارآمد و دست و پاگیر. [6 : 22]
۱۰. ناکافی و غیرمطمئن بودن زیر ساخت های مورد نیاز برای کسب و کار در کشور و ناکارآمد و غیر شفاف بودن بازار کار. [1 : 152]
۱۱. فراهم بودن زمینه برای قاچاق گسترده کالاها و خدمات. [15 : 10]

۱۲. شکاف میان انتظارات مردم و عملکرد اقتصادی دولت. [7:7]

ب: عوامل سیاسی

۱. منازعه میان گروه‌های سیاسی رقیب برای کسب قدرت
۲. ناکافی بودن ثبات سیاسی و تغییرات زود هنگام رهبران سیاسی. [8:26]
۳. ضعف حراست قانونی از مالکیت خصوصی
۴. محدودیت مالکیت خارجی در داخل کشور
۵. وجود محدودیت در مقابل صنایع و شرکت‌های داخلی برای همکاری مطلوب با سرمایه‌گذاران خارجی. [10:69]
۶. محدودیت بانک‌های خارجی برای افتتاح شعبه در ایران

ج: عوامل فرهنگی - اجتماعی

۱. شفاف نبودن فرایند انجام کار در سازمان‌های دولتی، دیوانسالاری و بروکراسی اداری. [12:10]
۲. ضعف نظام کیفری و قضایی
۳. محترم شناخته نشدن حقوق مالکیت معنوی در تنوری و عمل
۴. زمان‌بر بودن فرآیند دادرسی و قابل پیش بینی نبودن نتایج داوری‌ها. [13:17]
۵. ضعف روحیه کارآفرینی، تولید و پایین بودن وجدان کاری
۶. عدم شفافیت لازم در قوانین و مقررات معلوم‌الناسانی
۷. ضعف پاسخگویی دولت به مردم و نهادهای مردم‌سالار در قبال عملکرد خود در حوزه‌های مختلف.
۸. ضعف به کارگیری کارگزاران شایسته برای تصدی مشاغل کلیدی و حساس.
۹. فساد در دستگاه اداری. [14:29]

د: عوامل امنیتی - دفاعی

۱. فراهم بودن زمینه های رواج قاچاق کالا و ارز. [۱۵:۱۰]
۲. فقدان نظام نظارتی جامع ، منسجم و کارآمد. [۱۵:۱۱]
۳. اعمال مدیریت سیاسی بر دستگاه های نظارتی
۴. ضعف ضوابط و مدیریت منسجم در عقد قراردادهای خارجی

بررسی میزان تأثیر امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

الف: محاسبه امنیت سرمایه گذاری^(۱) (IS)

با توجه به مطالعات به عمل آمده که بخشی از آن در محورهای یاد شده مورد بررسی قرار گرفت زمینه برای محقق فراهم آمد تا از یک سو با بررسی یافته های مؤسسات بین المللی برآورد کنندگان ریسک سرمایه گذاری و از سوی دیگر با انجام پژوهشی مستقل امنیت سرمایه گذاری در کشور را کمی نموده و با توجه به این امر که رشد بالا و توسعه اقتصادی از جمله اهداف مهمی است که کشورها به دنبال آن می باشند ، تأثیر امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران را مورد بررسی قرار داده و مدل رشد اقتصادی را بر مبنای امنیت سرمایه گذاری ارائه نماید. بدین منظور ابتدا تلاش گردید تا متغیرهایی که بر امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران تأثیر دارند شناسایی و استخراج شوند، سپس نتایج به دست آمده حول عوامل چهار گانه قدرت که عبارتند از عوامل سیاسی ، امنیتی - دفاعی ، اقتصادی و فرهنگی - اجتماعی طبقه بندی و نمایش داده شدند .

از سوی دیگر ، متغیرهای مورد استفاده در بیش از ده مؤسسه بین المللی برآورد کننده ریسک سرمایه گذاری مورد مطالعه قرار گرفته و در نهایت متغیرهای مورد نظر مؤسسه پی آر اس ۲ که در واقع در برگیرنده جمع بندی متغیرهای سایر مؤسسات بود، انتخاب و براساس آن پرسشنامه ای با ده سؤال در دو سری زمانی

1. Investment security
2. Political Risk Service (PRS)

۱۳۶۳ تا ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ تنظیم و طبق جدول (۱) در اختیار صاحب نظران اقتصادی اعم از اعضاء دولت، نمایندگان کمیسیون های اقتصادی و برنامه ریزی مجلس شورای اسلامی، صاحب نظران در بخش خصوصی و... قرار گرفت و حداکثر تلاش در جهت کمی کردن امنیت سرمایه گذاری مبذول گردید، زیرا امنیت امری کیفی است و تبدیل آن به کمیت نیاز، به یافتن روشی نوین برای تحقق این امر را ضروری می کرد.

جدول (۱) مشخصات گروه های پرکننده پرسشنامه

تعداد پرسشنامه	نام گروه
۶	وزرا و معاونین وزرا در دولت های فعلی و قبلی
۴	سفرای جمهوری اسلامی در خارج از کشور
۱۶	نمایندگان کمیسیون های اقتصاد و برنامه ریزی مجلس شورای اسلامی
۱۲	کارشناسان عالی اقتصادی
۳۰	صاحبان صنایع در بخش خصوصی
۶۸	جمع کل

در این پژوهش تلاش شده است تا ابتدا میزان تأثیر این متغیرها بر امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه نخبگان اقتصادی و صاحبان صنایع کشور در دو دوره زمانی ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ به دست آید و سپس نرمال سازی شده و ضرایب به دست آمده طبق فرمول $IS = W_1f(V_1) + W_2f(V_2) + \dots + W_n f(V_n)$ در ضرایب معرفی شده از سوی مؤسسه پی آر اس (جدول ۳) ضرب و امنیت سرمایه گذاری برای هر سال محاسبه گردد (جدول ۴). برای به دست آوردن ضرایب W_i با توجه به نظرات نخبگان ابتدا ضرایب ۱ تا ۵ را در مقابل پاسخ های ارائه شده برای هر یک از متغیرهای میزان

تاثیرپذیری (بی تاثیر، خیلی کم ... خیلی زیاد) در دو دوره ده ساله به صورت مجزا اعمال کرده و از جمع بندی آنها جدول (۲) به دست می آید.

جدول (۲) ضرایب نرمال شده برای سری زمانی ۶۳ تا ۸۴ در جمهوری اسلامی ایران

معتبر	جمع ضرایب اعمال شده (۶۳-۷۳)	ضرایب نرمال شده (۶۳-۷۳)	جمع ضرایب اعمال شده (۷۴-۸۴)	ضرایب نرمال شده (۷۴-۸۴)
ثبات دولت	294	0.126615	278	0.11287
میزان فساد در دولت	229	0.098622	260	0.105562
شکاف میان انتخابات مردم و عملکرد اقتصادی دولت	230	0.099053	258	0.10475
کیفیت دستگاه اداری	239	0.102928	254	0.103126
میزان پاسخگویی دولت در برابر مردم و نهادهای مردم سالار	219	0.094315	247	0.100284
میزان حاکمیت نظم و قانون	247	0.106374	262	0.106374
خطر بی اعتنایی به قراردادهای	242	0.104221	238	0.09663
خطر بروز نهنشهای قومی	198	0.085271	218	0.08851
خطر بروز درگیریهای داخلی	201	0.086563	216	0.087698
خطر بروز درگیریهای خارجی	223	0.096038	232	0.094194
جمع	2322	1	2463	1

مأخذ: محاسبات محقق

سال	تعمیرات نفاذات دولت	مبایات نفاذات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت	تعمیرات مبایات دولت
۱۳۶۳	۶	۳	۵	۲	۵	۱	۵	۳	۶	۰
۱۳۶۴	۵	۳	۵	۴	۵	۱	۵	۳	۵	۰
۱۳۶۵	۶	۳	۵	۲	۴	۱	۴	۳	۳	۰
۱۳۶۶	۷	۳	۵	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۰
۱۳۶۷	۳	۳	۵	۱	۳	۱	۳	۲	۴	۰
۱۳۶۸	۲	۳	۳	۱	۳	۱	۳	۲	۲	۷
۱۳۶۹	۶	۳	۴	۱	۴	۱	۴	۳	۵	۷
۱۳۷۰	۹	۳	۷	۳	۷	۱	۷	۳	۶	۹
۱۳۷۱	۹	۲	۶	۳	۶	۲	۶	۲	۹	۱۰
۱۳۷۲	۸	۴	۴	۴	۶	۲	۶	۴	۹	۸
۱۳۷۳	۶	۴	۵	۵	۶	۲	۶	۴	۱۱	۱۰
۱۳۷۴	۶	۴	۵	۵	۵	۳	۵	۴	۱۱	۹
۱۳۷۵	۸	۴	۵	۵	۶	۳	۶	۴	۱۲	۹
۱۳۷۶	۱۰	۴	۵	۵	۵	۳	۵	۴	۱۱	۷
۱۳۷۷	۹	۴	۵	۵	۵	۲	۵	۴	۱۰	۹
۱۳۷۸	۱۰	۴	۵	۵	۵	۲	۵	۴	۹	۹
۱۳۷۹	۹	۴	۵	۵	۵	۲	۵	۴	۷	۹
۱۳۸۰	۷	۵.۲	۵.۲	۴	۶	۲	۶	۷	۵.۷	۵.۷
۱۳۸۱	۹	۲	۵.۵	۴	۶	۲	۴	۹	۸	۸
۱۳۸۲	۷	۲	۶	۴	۵.۵	۲	۵.۵	۷	۵.۸	۵.۸
۱۳۸۳	۸.۵	۳	۶	۴	۶	۲	۶	۸.۵	۱۰	۸
۱۳۸۴	۱۰	۲	۶	۲	۶	۲	۲	۱۰	۹	۸

ملاحظه آمار بانک جهانی از نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی در جمهوری اسلامی ایران در طی سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۸۳ و مقایسه آن با کمیت به دست آمده برای امنیت سرمایه‌گذاری نشان دهنده این امر می‌باشد که عمدتاً در سال‌هایی که امنیت سرمایه‌گذاری کاهش داشته است حجم سرمایه‌گذاری نیز کاهش یافته و برعکس.

جدول (۴) امنیت سرمایه‌گذاری محاسبه شده برای سال‌های ۶۳ تا ۸۴

سال	I/GDP	امنیت سرمایه‌گذاری (IS)	سال	I/GDP	امنیت سرمایه‌گذاری (IS)
۱۳۸۴		۵,۶۳۴۱۸۶	۱۳۷۳	22.5	۵,۹۹۷۴۱۶
۱۳۸۳	28.9	۵,۵۵۲۵۷۸	۱۳۷۲	20.5	۵,۶۹۳۷۹۸
۱۳۸۲	28.8	۵,۲۸۴۸۱۵	۱۳۷۱	22.6	۵,۷۲۷۸۲۱
۱۳۸۱	27.6	۵,۴۷۳۸۱۲	۱۳۷۰	21.6	۵,۵۸۰۱۰۳
۱۳۸۰	29	۵,۵۳۵۱۱۹	۱۳۶۹	15.5	۳,۷۳۰۸۳۵
۱۳۷۹	26.5	۵,۵۸۸۷۱۳	۱۳۶۸	13.4	۳,۶۶۷۰۹۷
۱۳۷۸	28.2	۵,۸۷۶۹۷۹	۱۳۶۷	13.2	۳,۵۰۳۰۱۵
۱۳۷۷	22.1	۵,۸۷۱۸۰۱	۱۳۶۶	13.3	۳,۰۲۹۲۸۵
۱۳۷۶	22.2	۶,۲۵۷,۰۰۴	۱۳۶۵	15.4	۳,۰۹۶۰۳۸
۱۳۷۵	25.1	۶,۳۱۱,۰۰۳	۱۳۶۴	17.5	۳,۱۶۲۷۹۱
۱۳۷۴	21.2	۵,۷۹۲۵۲۹	۱۳۶۳		۳,۱۱۷۵۷۱

مأخذ: بانک جهانی ومحاسبات محقق

ب:ارائه مدل رشد اقتصادی با در نظر گرفتن امنیت سرمایه‌گذاری

در ادبیات اقتصادی مدل های رشد، رابطه بین رشد اقتصادی و افزایش کمی و کیفی عوامل تولید به اثبات رسیده است که فعلاً در این مقاله موضوع مورد بحث نیست، آن را مفروض می دانیم، نکته ای که به آن تأکید داریم افزودن متغیر جدیدی است به نام امنیت سرمایه گذاری در رشد اقتصادی و سنجش میزان تأثیر این متغیر بر رشد اقتصادی که از دو طریق این سنجش میسر است اول این که میزان اثر پذیری سرمایه گذاری از امنیت اقتصادی محاسبه شود و سپس تأثیر سرمایه بر رشد اقتصادی مطالعه گردد. به عبارتی در یک مدل سیستمی به شکل زیر برآوردهای لازم انجام پذیرد.

$$Q_t = f(K_t, L_t)$$

$$K_t = f(IS_{t-1})$$

شکل خاص تصریح مدل به صورت:

$$GDP = A L^\alpha K^\beta IS^\gamma \varepsilon^t \theta^T$$

$$\ln(GDP) = \ln(A) + \alpha \ln(L) + \beta \ln(K) + \gamma \ln(IS) + t \ln(\varepsilon) + T \ln(\theta)$$

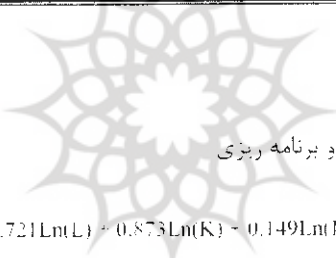
که در آن GDP تولید ناخالص داخلی و $(K \cdot L)$ سرمایه و نیروی کار و (IS_{-1}) امنیت سرمایه گذاری دوره قبل و (IS) امنیت سرمایه گذاری می باشد. با استفاده از داده های به دست آمده از طریق پژوهش انجام گرفته برای امنیت سرمایه گذاری در سری زمانی ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۴ و داده های جدول (۵) مربوط به نیروی کار، موجودی سرمایه به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ و تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ در سری زمانی پیش گفته (۱۳۶۳ تا ۱۳۸۳) که از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی در اختیار قرار گرفت و با بهره گیری از نرم افزار رایانه ای اقتصادسنجی Eviews مدل رشد اقتصادی با در نظر گرفتن امنیت سرمایه گذاری به صورت زیر ارائه می گردد.

قیمت عوامل و به قیمت ثابت سال ۷۶ (میلیارد ریال)

Dependent Variable: LOG(GDP)

Method: Least Squares

GDP	موجودی سرمایه	نیروی کار	سال	GDP	موجودی سرمایه	نیروی کار	سال
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۱	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۲
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۳	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۴
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۵	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۵
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۶	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۶
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۷	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۷
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۸	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۸
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۹	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۰۹
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۰
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۱	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۱
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۲	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۲
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۳	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۳۱۳

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی

$$\ln(\text{GDP}) = -27.654 + 1.721\ln(L) + 0.873\ln(K) - 0.149\ln(S) - 0.047T$$

(2.55) (9.42) (12.74) (0.91) (2.55)

$R^2 = 0.9975$ $F = 1600.226$ $R^2 = 0.9969$ $P\text{-value} = 0.0000$ $DW = 2.006$

نتایج تخمین مدل با استفاده از روش LS در جدول (6) ارائه گردیده است

جدول (۶) تخمین مدل با روش LS

Date: 06/01/07 Time: 15:54

Sample (adjusted): 1363 1383

Included observations: 21 after adjustments

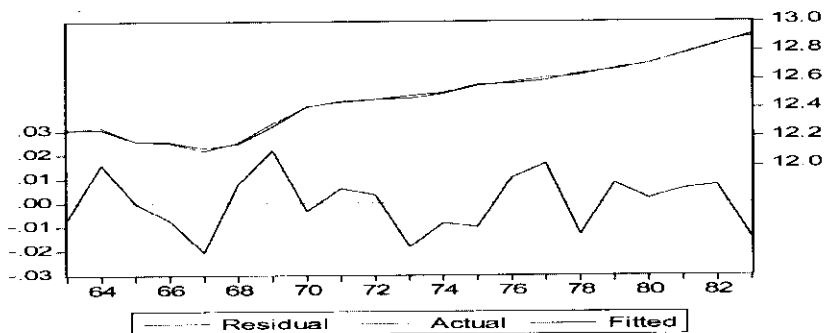
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-27.65455	5.161637	-5.357709	0.0001
LOG(L)	1.721410	0.350341	4.913532	0.0002
LOG(K)	0.872831	0.068493	12.74334	0.0000
LOG(IS)	0.149534	0.015861	9.427823	0.0000
@TREND	-0.047442	0.008620	-5.503614	0.0000
R-squared	0.997507	Mean dependent var		12.47548
Adjusted R-squared	0.996883	S.D. dependent var		0.236834
S.E. of regression	0.013222	Akaike info criterion		-5.609613
Sum squared resid	0.002797	Schwarz criterion		-5.360918
Log likelihood	63.90094	F-statistic		1600.226
Durbin-Watson stat	2.006525	Prob(F-statistic)		0.000000

در این مدل حروف L برای نیروی کار، K برای سرمایه‌گذاری، IS برای امنیت سرمایه‌گذاری و T برای روند به کار گرفته شده است. در نمودار (1) پسماندها و مقادیر برازش شده و واقعی نشان دهنده دقت بالای مدل در پیش بینی درون نمونه ای است که تا اندازه ای مؤید اعتبار مدل می باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار (1) نشان دهنده پسماندها و مقادیر برازش شده

مدل برازش شده بالا نشان می‌دهد که علامت ضرایب موافق تئوری می‌باشد و ضرایب متغیرها نشان دهنده کشش متغیر وابسته به متغیرها می‌باشد. کشش نیروی کار برابر 1.721 ، کشش سرمایه 0.873 و کشش امنیت سرمایه‌گذاری برابر 0.149 است. متغیر روند که با T نشان داده شده و کشش آن در معادله بالا -0.047 می‌باشد معمولاً برای بیان آثاری مانند تغییرات فناورانه و رویدادهای غیر از تغییر نهاده‌های تولید مانند نیروی کار و سرمایه استفاده می‌شود. این متغیر دارای علامت منفی است که با توجه به ترکیبی بودن و در بر داشتن عوامل مختلف از تفسیر آن صرف‌نظر می‌شود.

از سوی دیگر به منظور انجام بررسی‌های بیشتر مدل را با استفاده از رشد متغیرهای تولید ناخالص داخلی، نیروی کار، سرمایه و امنیت سرمایه‌گذاری (جدول (۷)) مورد بررسی قرار داده و مدل رشد اقتصادی بر مبنای نرخ رشد متغیرها به دست می‌آید.

جدول (۷) نرخ رشد متغیرها از سال ۱۳۶۴ تا ۱۳۸۳

سال	نرخ رشد سالیانه امنیت سرمایه گذاری	نرخ رشد موجودی سرمایه	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	نرخ رشد نیروی کار
1364	0.014504766	-0.000863084	0.020000393	0.025380073
1365	-0.021105664	-0.053919138	-0.091453469	0.011307352
1366	-0.021560718	0.001527375	-0.009951593	0.027381238
1367	-0.173727609	-0.007053707	-0.05483126	0.022865084
1368	0.065554026	0.025255811	0.059063999	0.026583831
1369	0.398837397	0.032596971	0.141178762	0.051989392
1370	0.495671246	0.063029355	0.121249463	0.043739942
1371	0.026472177	0.053399043	0.039937332	0.016389426
1372	-0.00593985	0.039428323	0.014829538	0.018695524
1373	0.053324257	0.025512515	0.004929981	0.02602248
1374	-0.034162477	0.02099378	0.029467481	0.031662281
1375	0.089507255	0.034801061	0.060823626	0.038704269
1376	-0.008556356	0.041271989	0.028054668	0.012042888
1377	-0.064758938	0.040509376	0.028690192	0.026316496
1378	0.004301672	0.041790083	0.015997889	0.033577288
1379	-0.049050086	0.041572864	0.04960858	0.027418267
1380	-0.009589539	0.049412814	0.032793564	0.02672798
1381	-0.011076065	0.055334067	0.07559449	0.042182199
1382	-0.034527518	0.060023893	0.068299049	0.039267234
1383	0.050666462	0.060814946	0.048431173	0.034007762

مأخذ: بانک مرکزی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و محاسبات محقق

$$RGDP = -0.0544 + 1.951RL + 0.848RK + 0.14RIS - 0.532AR(1) - 0.482AR(2)$$

$$(-4.45) \quad (4.20) \quad (7.15) \quad (5.98) \quad (-1.91) \quad (-1.83)$$

$$R^2=0.8857$$

$$F=18.603$$

$$\bar{R}^2 = 0.838$$

$$P\text{valuf}=0.000028$$

$$DW=2.0939$$

نتایج تخمین مدل با استفاده از روش LS در جدول (8) ارائه گردیده است

جدول (8) نتایج تخمین مدل با استفاده از روش LS

نمودار (۲) نشان دهنده پسماندها و مقادیر برازش شده

Dependent Variable: RGDP

Method: Least Squares

Date: 04.08.07 Time: 10:17

Sample (adjusted): 1365 1382

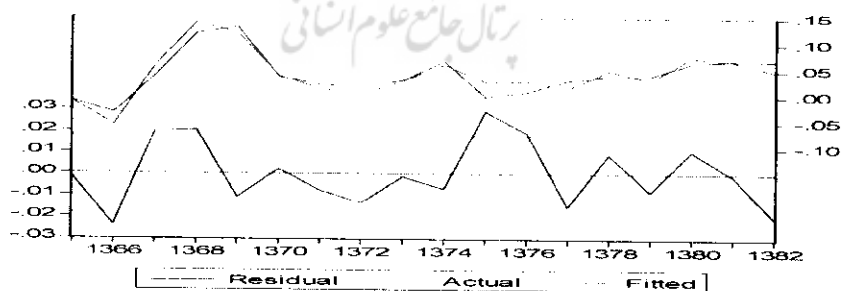
Included observations: 18 after adjustments

Convergence achieved after 11 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.054414	0.012227	-4.450346	0.0008
RL	1.951172	0.464218	4.203133	0.0012
RK	0.841854	0.117712	7.151788	0.0000
RIS	0.139441	0.023288	5.987651	0.0001
AR(1)	-0.532251	0.278214	-1.913098	0.0799
AR(2)	-0.482456	0.263323	-1.832183	0.0918

R-squared	0.885729	Mean dependent var	0.041898
Adjusted R-squared	0.838116	S.D. dependent var	0.044829
S.E. of regression	0.018037	Akaike info criterion	-4.931618
Sum squared resid	0.003904	Schwarz criterion	-4.634828
Log likelihood	50.38457	F-statistic	18.60274
Durbin-Watson stat	2.093972	Prob(F-statistic)	0.000028

Inverted AR Roots	$-.27 + .64i$	$-.27 - .64i$
-------------------	---------------	---------------

در صورتی که بخواهیم رابطه مستقیم میان سرمایه‌گذاری و امنیت سرمایه‌گذاری را به دست آوریم مدل زیر به دست می‌آید که نشان دهنده رابطه معنی داری میان این دو متغیر می‌باشد.

$$K = 626489.4 + 14701.62IS(-1) + 1.266AR(2) + 0.983MA(1)$$

(16.11) (3.36) (37.71) (41.92)

$R^2=0.998$

$F=2293.964$

$R\bar{2} = 0.997$

$Pvaluf=0.00000$

$DW=1.987$

نتایج تخمین مدل با استفاده از روش LS در جدول (9) ارائه گردیده است

جدول (9) تخمین مدل با استفاده از آزمون LS

Dependent Variable: K

Method: Least Squares

Date: 04.08.07 Time:

11:03

Sample (adjusted): 1366

1383

Included observations: 18 after adjustments

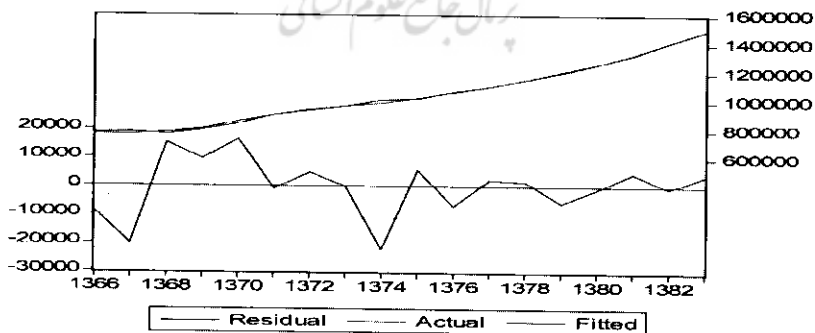
Convergence achieved after 20 iterations

Backcast: 1365

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	626489.4	38880.99	16.11300	0.0000
IS(-1)	14701.62	4377.828	3.358199	0.0047
AR(2)	1.265654	0.033563	37.71020	0.0000

MA(1)	0.982715	0.023438	41.92843	0.0000
R-squared	0.997970	Mean dependent var		1051272.
Adjusted R-squared	0.997535	S.D. dependent var		225149.9
S.E. of regression	11178.95	Akaike info criterion		21.67458
Sum squared resid	1.75E+09	Schwarz criterion		21.87244
Log likelihood	-191.0712	F-statistic		2293.964
Durbin-Watson stat	1.986965	Prob(F-statistic)		0.000000
Inverted AR Roots	1.13	-1.13	Estimated AR process is nonstationary	
Inverted MA Roots	-0.98			

نمودار (۳) نشان دهنده پسماندها و مقادیر برازش شده

ج: پژوهش مستقل از مؤسسه پی آر اس

در راستای سنجش میزان نزدیکی به واقعیت پژوهش مؤسسه پی آر اس در خصوص رتبه بندی اعلام شده در مورد جمهوری اسلامی ایران، پژوهش مستقل از یافته های آن مؤسسه نیز انجام گرفت که محدود به سال های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۵ گردید. سال های مشترک در دو پژوهش انجام گرفته همان گونه که در جدول (۱۱) مشاهده می شود منحصر به سال های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۴ است. مقایسه این دو سال نشان دهنده نزدیکی محسوس در رتبه بندی اکثر متغیرها می باشد.

جدول (۱۱) مقایسه تغییرات شاخص به دست آمده از پژوهش مستقل و نتایج ارائه شده توسط مؤسسه PRS

شاخص	مستقل	مستقل	مستقل	PRS	PRS
شاخص	۸۵	۸۴	۸۳	۸۳	۸۳
ثبات دولت	۹	۹	۶	۸.۵	۱۰
میزان فساد در دولت	۴	۴	۴	۲	۲
شکاف میان انتظارات مردم و عملکرد اقتصادی دولت	۶.۵	۱۱	۱۰	۶	۶
کیفیت دستگاه اداری	۲	۲	۲	۲	۲
میزان پاسخگویی دولت در برابر مردم و نهادهای مردم سالار	۵	۴.۵	۳	۲	۴.۵
میزان حاکمیت نظم و قانون	۵	۴	۴	۴	۴
خطر بی اعتنایی به قراردادهای و مصادره سرمایه گذاری های بخش خصوصی	۹	۹	۹	۶	۶
خطر بروز تنشهای قومی	۲.۵	۵	۶	۳.۵	۳.۵
خطر بروز درگیری های داخلی	۶	۹	۱۱	۱۰	۹
خطر بروز درگیری های خارجی	۳.۵	۱۱	۱۲	۸	۸

با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش و با در نظر گرفتن نتایج مندرج در جدول (۱۲) که حاصل پژوهش انجام گرفته در خصوص رتبه بندی تأثیر متغیرهای ده گانه در امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران است و شامل دو سری زمانی ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ می شود، سیاست های پیشنهادی در خصوص افزایش امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران آورده می شود.

جدول (۱۲) رتبه های به دست آمده برای متغیرها در دو سری زمانی (۷۳-۶۳ و ۸۴-۷۴)

رتبه (۷۴-۸۴)	رتبه (۶۳-۷۳)	متغیر
۱	۱	ثبات دولت
۲	۲	حاکمیت نظم و قانون
۳	۶	میزان فساد در دولت
۴	۵	شکاف میان انتظارات مردم و عملکرد اقتصادی دولت
۵	۴	کیفیت دستگاه اداری
۶	۸	میزان پاسخگویی دولت در برابر مردم و نهادهای مردم
۷	۳	خطر بی اعتنایی به قراردادهای و مصادره سرمایه گذاری
۸	۷	خطر بروز درگیری های خارجی
۹	۹	خطر بروز درگیری های داخلی
۱۰	۱۰	خطر بروز تنش های قومی

سیاست های پیشنهادی در جهت افزایش زمینه های امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران

با توجه به مدل های سه گانه ذکر شده که حاکی از اثبات سؤال و فرضیه این پژوهش مبنی بر تأثیر مثبت امنیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران می باشد، به تبع افزایش رشد اقتصادی می تواند زمینه گسترش اشتغال و توسعه اقتصادی را در بر داشته باشد، لذا با توجه به پاسخ های جمع آوری شده از سوی کارشناسان در پرسشنامه و جمع بندی نتایج پژوهش های انجام شده و رتبه بندی های جدول (۱۲)، سیاست های پیشنهادی زیر در خصوص چگونگی افزایش زمینه های امنیت سرمایه گذاری در جمهوری اسلامی ایران ارائه می گردد.

۱ - ثبات دولت

- ✓ پایداری سیاست گذاری های دولت و ثبات عمومی مقررات
- ✓ ائتلاف جناح های سیاسی در راستای منافع ملی
- ✓ گسترش همکاری و همدلی میان قوای سه گانه
- ✓ افزایش نقش مردم در اداره امور کشور و گسترش مردم سالاری دینی
- ✓ ادغام سازمان ها و دستگاه های موازی و تمرکز مدیریتی در راستای دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی

۲ - حاکمیت نظم و قانون

الف- ایجاد ثبات در نظم حقوقی و تدوین قوانین و مقررات (قوانین در ایران مکرراً با اصلاح و تغییر مواجه شده به طوری که بعضی از آنها با وضع قوانین جدید نقض می شوند، به طوری که طبق تحقیق انجام شده از سال ۵۷ تا ۷۷ قوانین قضایی کشور بیش از دویست بار دچار تغییر شده است)

- ب- افزایش کیفیت علمی قضات و نظارت دقیق بر عملکرد آنها
- ج- عدم دخالت اراده های غیرقضایی (مانند اراده های سیاسی و...) در روند رسیدگی به جرایم.

د- توسعه قضایی به ویژه در حول محورهای ده گانه زیر که از سوی ریاست محترم قضایی مورد توجه قرار گرفته است:

- (۱) احقاق حقوق عامه و گسترش عدل،
- (۲) سرعت، دقت، بی طرفی و عدالت در فصل خصومت،
- (۳) برخورداری همه اشخاص حقیقی و حقوقی از دسترسی به دادرسی و سهولت آن برای همگان،
- (۴) حفظ و حمایت از حرمت انسان ها و برخورداری هر متهمی از حق دفاع،
- (۵) شفافیت و علنی بودن دادرسی،
- (۶) اعتماد سازی و جلب اطمینان مردم و ایجاد زمینه پناه آوردن مردم به دستگاه قضایی،
- (۷) صلاحیت، شایستگی و تأثیر ناپذیری کادر قضایی،
- (۸) اصلاح مجرمین و سالم سازی جامعه از جرم،
- (۹) ایجاد امنیت عمومی، ملی و دینی،
- (۱۰) تلاش در جهت جلب نظر افکار عمومی به اتحاد بیشتر به دستگاه قضایی.

۳- کاهش فساد (رشوه، پارتی بازی، واگذاری مشاغل به آشنایان و...)

- ا. توجه جدی به امر شایسته‌سالاری در واگذاری مسئولیت‌ها
- ب. نظارت دقیق و همه جانبه بر عملکرد سازمان ها و مؤسسات دولتی
- ت. افزایش مجازات کارکنانی که به نوعی درگیر ارتشاء در سازمان های دولتی می‌گردند
- ث. شفاف سازی قوانین و مکانیزه کردن امور مرتبط با ارباب رجوع در سازمان های دولتی به منظور کاهش نقش کارکنان در اعمال نفوذ و پارتی بازی

۴- عملکرد اقتصادی دولت

- ا. تلاش جدی در جهت تحقق وعده‌های اقتصادی داده شده به مردم از سوی دولت
- ب. کنترل تورم و ثبات قیمت ها: به طوری که برای سرمایه گذار پیش بینی هزینه ها امکان پذیر بوده و ریسک سرمایه گذاری کاهش یابد.

- ت. لغو امتیازات انحصاری: تسهیل در صدور مجوز فعالیت های اقتصادی برای اقشار مختلف مردم
- ث. اصلاح نظام مالیاتی در راستای شفاف سازی میزان مالیات درخواستی
- ج. اصلاح سیستم پولی و بانکی
- ح. نظام مندی سیستم ارزی و بهره برداری بهینه از صندوق ذخیره ارزی در راستای کنترل نوسانات شدید قیمت ارز
- خ. بازنگری تجارت خارجی با تأکید بر ثبات قوانین و ضوابط تجارت خارجی
- د. اصلاح ساختار مناطق آزاد تجاری با جهت گیری افزایش صادرات و کنترل واردات

۵- کیفیت دستگاه اداری

- أ. اصلاح نظام پرداخت کارکنان دولت
- ب. آموزش کارکنان و کارشناسان سازمان ها به منظور افزایش کارایی و تسریع در ارائه خدمات
- ت. بهره گیری از سیستم های اتوماسیون اداری و تلاش در جهت دستیابی به دولت الکترونیکی
- ث. اصلاح قوانین کار، بیمه بیکاری و تأمین اجتماعی در راستای منافع مشترک کارگر و کارفرما

۶- دولت پاسخگو

- أ. پاسخگو بودن دولت در برابر مردم به منظور آشنایی بیشتر مردم با فعالیت ها و تنگناهای دولت
- ب. توسعه سیاسی و تلاش در جهت افزایش مشارکت مردم در تصمیم گیریهای کلان
- ت. گسترش نقش رسانه ها و اطلاع رسانی به مردم در خصوص پیشرفت های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و دستیابی به بازخورد افکار عمومی نسبت به عملکرد دولت.

۷- محترم شمردن قراردادهای

- ا. محترم شمردن قراردادها و سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و پرهیز از اعمال نفوذ دولتی در خدشه دار کردن قراردادها و مصادره اموال بخش خصوصی
- ب. اعتماد به بی طرفی قوه قضائیه در موارد اختلاف میان سازمان‌های دولتی و بخش خصوصی.

۸- پرهیز از درگیری خارجی

الف- تلاش در جهت اجتناب از بروز جنگ و درگیری‌های خارجی زیرا این امر موجب گسترش ناامنی در داخل کشور شده و بر امنیت سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد.

۹- پرهیز از درگیری داخلی

بروز درگیری‌های داخلی موجب گسترش ناامنی در داخل کشور شده و بر امنیت سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد، خوشبختانه همان گونه که در جدول (۱۲) نشان داده شده است، این شاخص برای هر دو سری زمانی رتبه نهم را کسب کرده است که دلیل آن علاقه مندی مردم به نظام جمهوری اسلامی و ولایت فقیه و همبستگی و تلاش در جهت آبادانی کشور و دور از ذهن بودن بروز درگیری‌های گسترده داخلی در کشور است.

۱۰- وحدت قومی و پرهیز از قوم‌گرایی

با توجه به سرمایه‌گذاری دشمنان در خصوص تقویت قوم‌گرایی و تفرقه میان اقوام، ضروری است دولت سیاست‌هایی را در خصوص وحدت و یکپارچگی اقوام مختلف به کار گیرد، به ویژه بهره‌برداری بیشتر از رسانه ملی و تولید برنامه‌های حماسی و تقویت روح ایثار و ایمان که می‌تواند راه‌گشا باشد.

□ فهرست منابع:

۱. حسین زاده بحرینی، محمد حسین، عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه گذاری در ایران، دوفصلنامه جستارهای اقتصادی ۲، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
۲. نعمت پژوه، اردشیر، امنیت سرمایه گذاری چگونه محقق می شود؟، نشریه قدس، تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۲
3. Kaufmann Daniel, Kraay Aart and Lobaton Pablo-Zoido(1999), "Governance Mattres", World Bank
۴. رهبر، فرهاد، فضل اله میرزاوند، بررسی موانع تشکیل سرمایه و سرمایه گذاری در بخش صنعت، ۱۳۸۳
۵. فرار سرمایه، مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، سال ۱۳۸۲
۶. نظام مالیاتی در ایران افسون زده در چنبره دیوان سالاری، مجلس و پژوهش، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۷
7. Poirson Helen (1998), " Economic Security, Private Investment and Growth in Developing Countries", IMF Working Paper WP/9814
8. World Bank (2004), " World Development Indicators"
9. Political Risk Service(PRS) "International Country Risk Guide(ICRG)", Investment Business with Knowledge (IBC), USA. 2005
۱۰. رحیمی بروجردی، علیرضا، بررسی نظری و تجربی پیرامون تأثیر متغیرهای درون زا و برون زا بر فرار سرمایه و سرمایه گذاری خارجی؛ مؤسسه تحقیقات پولی و بانکی (۱۳۷۷)
11. Barro Robert (1989), " Economic Growth in a cross section of countries", National Bureau of Economic Research
12. Fabricius, Michael (1998), "The Impact of Economic Security on Bank Deposits and Investment", IMF Working Paper, WP/98
۱۳. نوروزی، کامبیز، امنیت قضایی در جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱

14. Mauro, Paolo (1995), "Corruption and Growth", *Quarterly Journal of Economics*, 110(3)

۱۵. مظفری حامنہ، فرشید، مقدمه ای بر آسیب شناسی فساد مالی در ایران، مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی، اردیبهشت ۱۳۸۴

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

